

YRITTÄJYYSPOIKU

Joensuun seudun
yrittäjyyskasvatussuunnitelma

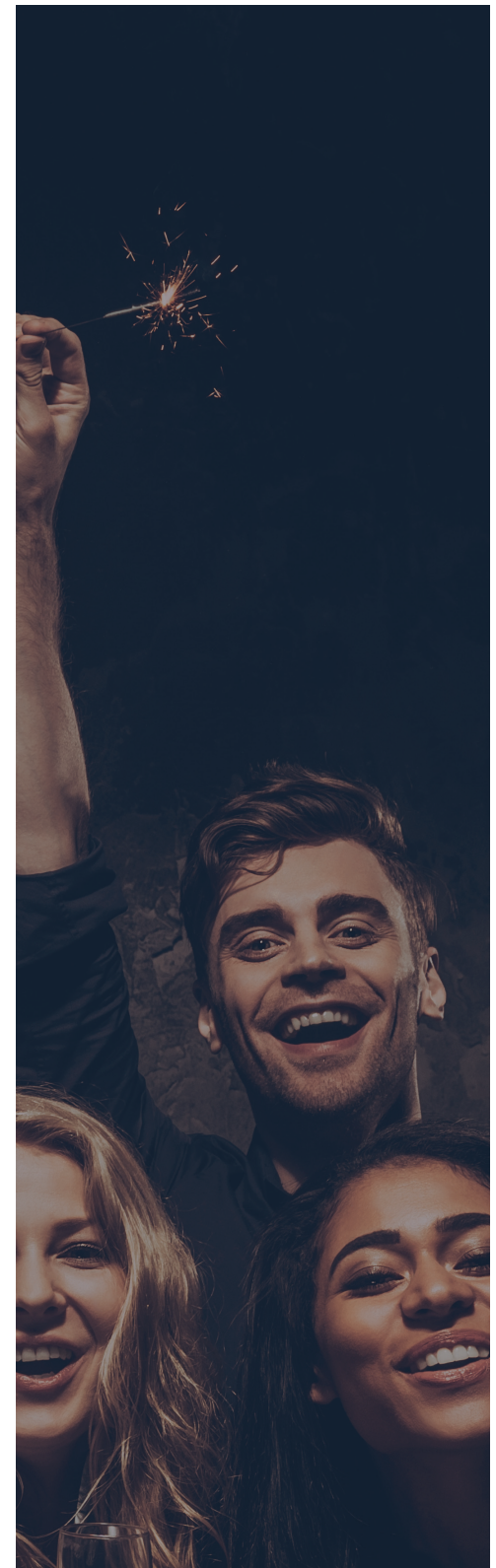
1. Toimintaohjelman laatiminen

Tämä toimintaohjelma on laadittu osana Joensuun seudun opetus-suunnitelmaprosessia yhteistyössä Step-Y- hankkeen kanssa. Aineistoa on kerätty ja toimintaohjelmaa muokattu eri työryhmissä ja tiimeissä, joissa on ollut edustajia varhaiskasvatuksesta perusasteen loppuun asti. Toimintaohjelmaa työstettäessä on kuultu yrittäjyyskasvatuksen yhteistyökumppaneita.

Työryhmään ovat kuuluneet Joensuun seudun ops-koordinaattori Satu Huttunen, Step-Y- hankkeen

projektipäällikkö Kaisu Tyni-Pyy ja projektisuunnittelija Mari Karjalainen, seudun sivistysjohtajien puheenjohtaja Jyrki Rautiainen ja rehtori-hyvinvointikoordinaattori Riitta Lappalainen, yrittäjyyskasvatusasiantuntija Hannu Naumanen (EduVirma) ja Joensuun yrittäjyyskasvatustyöryhmän puheenjohtaja Jouni Partti.

Yrittäjyyspolun kummina toimii Joensuun seudun kehittämissyhtiö Josek Oy:n toimitusjohtaja Pekka Nuutinen.

2. Esipuhe

Yrittävä nuori luo tänään toiminnallaan tulevaisuutta.

Yrittäjyyspolku on osa Joensuun seudun esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmaa. Se kokoaa yrittäjyyskasvatuksen yhtenäiseksi poluksi ja avaa sen käytäntöön eri luokka-asteille kaikki oppiaineet läpäiseväksi laaja-alaisen osaamisen L6 – osa-alueeksi. Tavoitteena on työelämätietojen ja – taitojen kehittäminen, yrittäjyyden oppimisympäristöjen ja menetelmien hyödyntäminen, uusien kumppanuuksien solmiminen sekä yrittävän toimintakulttuurin rakentaminen. Kirjattu yrittäjyyspolku auttaa toimijoita näkemään, kuinka polku toteutuu edellisellä ja seuraavalla luokka- ja kouluasteella. Se selkiyttää tavoitteita ja konkreettisia toimenpiteitä.

Yrittäjyyspolun tavoitteena on vahvistaa yrittäjyyskasvatusta osana arkea jokaisessa koulussa ja varmistaa, että jokainen Joensuun seudun koululainen saa yrittäjyyskasvatusta kouluasteesta, paikkakunnasta ja koulusta riippumatta ja että jokaisella opettajalla on ymmärrys toteuttaa yrittäjyyskasvatusta omassa työssään.

Nuorille 2016–17 tehdyn Nuorten Pohjois-Karjala -kyselyn vastauksista päätellen Pohjois-Karjala on hyvä paikka asua ja suurin osa nuorista voi hyvin. Nuoret viihtyisivät kotiseudulla, mutta opiskelumahdollisuuksien sekä työpaikkojen puute aiheuttavat poismuuttoa. Yrittäjyyskasvatuksella tuetaan nuorta havaitsemaan toimeentulomahdollisuuksia kotiseudulla. Oppijaa tuetaan yritteliäisyyteen ja oma-aloitteisuuteen sekä aktiiviseen elämänasenteeseen. Yrittäjyyskasvatusta on elämässä tarvittavien tietojen, taitojen ja valmiuksien oppimista, jonka perusta rakennetaan jo varhaiskasvatuksesta alkaen. Nämä ovat tulevaisuuden työelämässä tarvittavia taitoja, joiden hallinta edesauttaa nuoren sijoittumista työelämään ja toimeentulonsa hankintaan.

Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma POKAT 2021 määrittelee 21.8.2017 annetussa luonnoksessa alueen uudistumisen ja elinvoimaisuuden painopistealueet. Koulutus ja osaaminen -osa-alueen kehittämistavoitteiksi on muun muassa asetettu:

- Vahvistaa työn ja osaamisen kohtamista koulutus- ja tutkimusorganisaatioiden sekä työ- ja elinkeinoelämän tiiviillä

yhteistoiminnalla ja vuorovaikutuksella.

- Tunnistaa työelämän muuttuvia osaamistarpeita ja vastata niihin sujuvasti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut koulutuksen yrittäjyyslinjaukset 2017. Niiden tarkoituksena on suunnata, kehittää ja ohjata eri koulutusasteiden yrittäjyyden edistämisen ja yrittäjyyskasvatuksen toimenpiteitä. Linjaukset nostavat seuraavat tavoitteet:

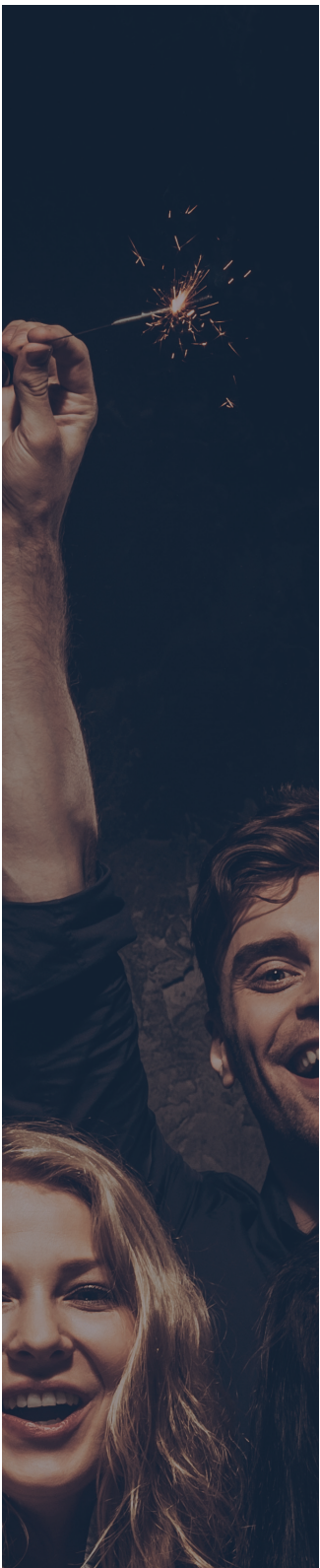
- Henkilöstöllä on hyvä osaaminen ja valmiudet edistää yrittäjyyttä ja yrittäjämäistä toimintaa.

- Yrittäjyyden edistäminen muodostaa oppijan kannalta katkeamattoman polun.

- Kaikilla oppijoilla on mahdollisuus kehittää yrittäjyydessä tarvittavia tietoja ja taitoja.

- Yritysten ja yrittäjyyttä tukevien organisaatioiden kanssa tehdään monipuolisesti yhteistyötä.

Näihin tavoitteisiin vastataan Joensuun seudun Yrittäjyyspolulla. Tämä suunnitelma on lähtölaukaus yhtenäiselle yrittäjyyspolulle, joka tulevaisuudessa laajenee ja syvenee entisestään. Laatu on lupaus lunastamista.

3. Yrittäjyyskasvatus käsitteenä

Mitä on yrittäjyyskasvatus?

Yrittäjyyskasvatus on elämässä tarvittavien tietojen, taitojen ja valmiuksien oppimista. Yrittäjyyskasvatus ei ole vain yrittäjäksi kasvamista, vaan tavoitteena on kokonaisvaltainen asenteen ja taitojen kehittäminen.

Yrittäjyyskasvatus auttaa oppijaa tunnistamaan omat luontaiset ja henkilökohtaiset vahvuutensa, rohkaisee kokeilemaan uusia tapoja oppia sekä kehittämään ja vahvistamaan vuorovaikutustaitoja. Sen keskeisiä elementtejä ovat itseohjautuvuus, luovuus, riskin- ja vastuunotto, tulevaisuusorientaatio, tekemällä ja toisilta oppiminen sekä vuoro-

vaikutustaidot. Yrittäjyyskasvatusta kuvastaa toiminnallisuus. Parhaimmillaan se toteutuu yhteistyössä työelämän kanssa, jolloin oppija saa kokemuksen mitä tuleva työelämä häneltä odottaa.

Yrittäjyyskasvatuksessa oppija saa kokemuksen asioihin vaikuttamisesta, mikä lisää luottamusta tulevaisuuteen. Oppijaa motivoi, kun hän saa oppimisessaan vastuuta tasoansa vastaavasti ja voi hyödyntää luontaisia vahvuuksiaan. Yrittäjyyskasvatus rohkaisee oppijaa tunnistamaan toiveensa tulevaisuudelta – mistä unelmoin? Yrittäjyyskasvatus on menetelmä ja keino positiivisen pedagogiikan toteuttamiseen.

YRITTÄJYYSKASVATUKSEN KÄSITE

OMAEHTOINEN YRITTÄJYYS

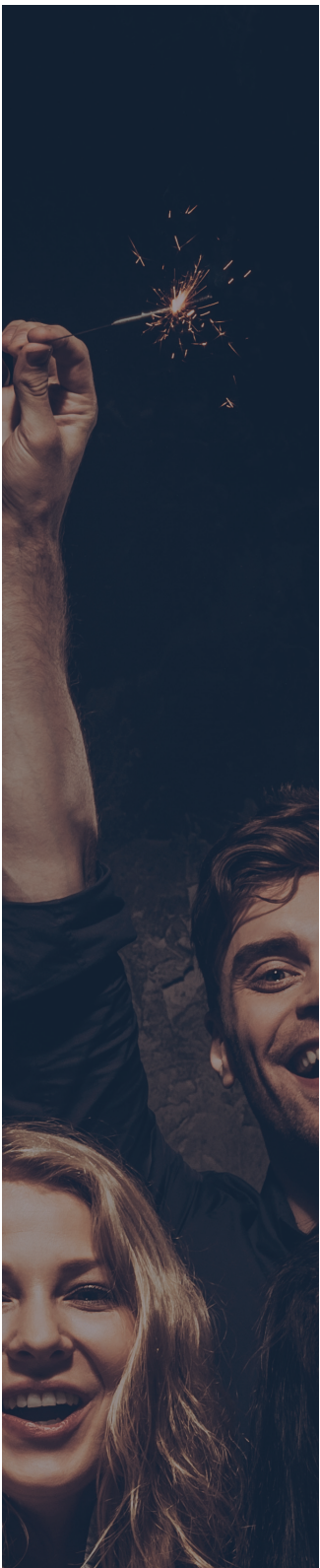
Yksilön omatoimisuuden ja aktiivisen vastuunottamisen kehittäminen

SISÄINEN YRITTÄJYYS

Ryhmän yhteisöllisen ajattelun ja yhdessä tekemisen taitojen vahvistaminen

ULKOINEN YRITTÄJYYS

Yrityksen liiketoimintaja johtamisosaamisen vahvistaminen

4. Visio ja strategia

VISIO:

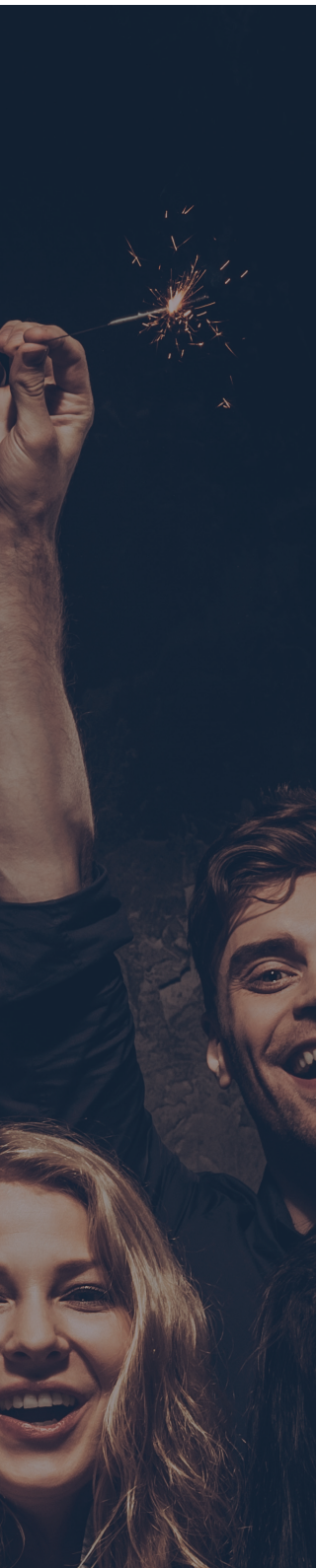
Yrittävä nuori luo tänään toiminnallaan tulevaisuutta

STRATEGIA:

Oppijoiden työelämätietojen – ja taitojen kehittäminen

Yrittäjyyden oppimisympäristöjen ja menetelmien rakentaminen ja hyödyntäminen, sekä uusien kumppanuuksien solmiminen

Yrittävän toimintakulttuurin rakentaminen

5. Strategian avaaminen käytäntöön

1. Oppijoiden työelämä tietojen – ja taitojen kehittäminen

- Oppijaa tuetaan näkemään työn, yrittäjyyden ja sinnikkyuden merkitys elämässä ja yhteiskunnassa.
- Oppijaa autetaan tunnistamaan tulevaisuuden työelämässä tarvittavia taitoja ja kehittämään niitä positiivisen pedagogiikan hengessä.

2. Yrittäjyyden oppimisympäristöjen ja -menetelmien rakentaminen ja hyödyntäminen sekä uusien kumppanuuksien solmiminen

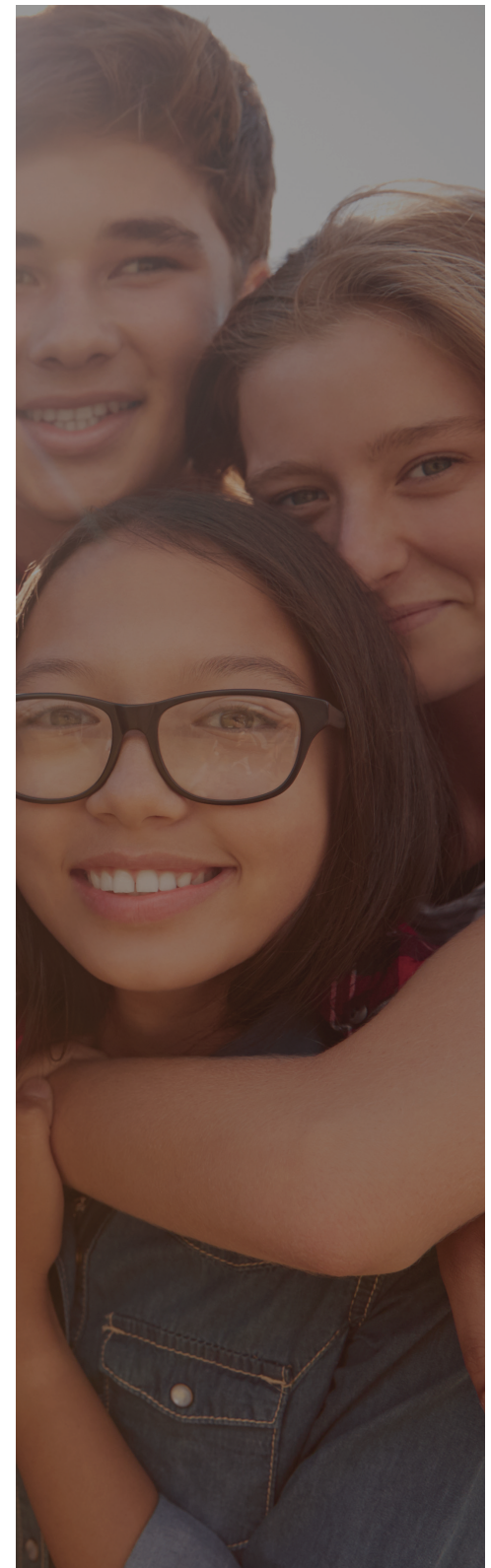
- Yrittäjyyden oppimisympäristöillä tarkoitetaan työelämäyhteistyötä, valmiita yrittäjyyskasvatuksen materiaaleja ja ohjelmakokonaisuuksia sekä niiden hyödyntämistä. Oppimisyhteisöstä tehdään yrittäjyyskasvatusta tukeva oppimisympäristö.
- Oppilaitoksissa huolehditaan henkilöstön yrittäjyyskasvatusosaamisen ajantasaisuudesta ja verkostoitumisesta työelämän edustajien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.
- Oppijan tulee voida kartuttaa työelämäntuntemustaan ja oppia yrittäjämäistä toimintatapaa sekä toimimista toisten hyväksi toteutettuna ympäröivän yhteiskunnan toimijoiden kanssa (esim. projektit, tapahtumat, tempaukset).

3. Yrittävän toimintakulttuurin rakentaminen

- Yrittäjyyskasvatus on osa koulun arkea.
- Yrittäjyyskasvatusta toteutetaan aktiivisesti yhteistyössä, osallistavana, jatkuvana prosessina.
- Avainkäsitteet (luku 11) avataan yksiköittäin toiminnan tasolle.
- Viestintä on jatkuvaa, avointa ja vastavuoroista.

Toimintaohjelma -Miten toteutetaan käytännössä?

Yrittäjyyskasvatus eri ikäkausina

	0-6 v	7-8 v	9-12 v	13-15 v	16-19 v	20- v
Omaehtoinen yrittäjyys	Positiivinen ja utelias asenne elämään	Yritteliäs asenne oppimiseen	Vastuu itsestä ja omasta osaamisesta	Halu ja kyky kehittyä	Kyky rakentaa oma unelmatulovaisuutensa	Intohimo elinikäiseen oppimiseen
Sisäinen yrittäjyys	Yhdessä tekemisen ja leikkimisen riemu	Taito huomioida muut ja toimia reiluna kaverina	Ymmärrys tiimitaidoista ja tiimityöstä	Taito toimia ryhmän vastuullisena jäsenenä	Taito kehittää itseä, omaa osaamista ja ryhmää	Kyky rakentaa ja johtaa tiimejä
Ulkoinen yrittäjyys	Tavoitteellinen leikki	Ryhmätyöt	Projektit	Oppijalähtöiset projektit	Oikea yritystoimintaa	Yrityksen johtaminen ja liiketoiminnan kehittäminen

6. Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen yrittäjyyskasvatus perustuu positiiviseen pedagogiikkaan. Lasta rohkaistaan tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja luottamaan omiin kykyihinsä. Leikin avulla harjoitellaan erilaisia käytännön taitoja ja toimimaan yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa erilaisissa tilanteissa. Yksiköissä tiedostetaan mitä yrittäjyyskasvatus varhaiskasvatuksessa tarkoittaa.

Yrittäjyyden tietojen ja taitojen kehittäminen:

1. Autetaan lasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan.
2. Tuetaan itsetuntemusta positiivisen palautteen avulla.
3. Rohkaistaan lasta sinnikkääseen työskentelyyn.
4. Annetaan aikaa ja tilaa leikille.
5. Huomioidaan lasten omat mielenkiinnon kohteet ja luovuutta edistävä toiminta.
6. Kannustetaan omatoimisuuteen ja harjoitellaan vastuunottamista omista tekemisistä.

Yrittäjyyden oppimisympäristöjen ja -menetelmien rakentaminen ja hyödyntäminen sekä uusien kumppanuuksien solmiminen

1. Rakennetaan yhdessä lapsilähtöinen oppimisympäristö.
2. Käytetään monipuolisesti myös sähköistä oppimisympäristöä.
3. Rohkaistaan lapsia tutkimaan ja ihmettelemään.
4. Ohjataan lapsia tutustumaan erilaisiin ammatteihin ja työtehtäviin leikkien avulla.
5. Tutustutaan lähiympäristöön ja herätellään mielenkiintoa ympäröivään yhteiskuntaan.

Yrittävän toimintakulttuurin rakentaminen

1. Yksiköissä tiedostetaan mitä yrittäjyyskasvatus varhaiskasvatuksessa tarkoittaa ja miten sitä toteutetaan positiivisen pedagogiikan kautta.

7. Esi- ja perusopetus 0-6

Perusopetuksen alempien luokkien yrittäjyyskasvatuksen juuret ovat positiivisessa pedagogiikassa. Siinä painottuvat omien vahvuuksien tunnistaminen ja rohkea kokeilukulttuuri. Yhteiskunta-, talous- ja työelämä tietoja ja -taitoja harjoitellaan toiminnallisesti. Oppijan yritteliäisyyden, aloitekyvyn ja omatoimisuuden kehittymistä, samoin kuin vastuullisuutta, innovatiivisuutta ja luovuutta, tuetaan aktiivisesti. Kouluihin on nimitetty yrittäjyyskasvatuksen vastuupettaja(t).

Yrittäjyyden tietojen ja taitojen kehittäminen:

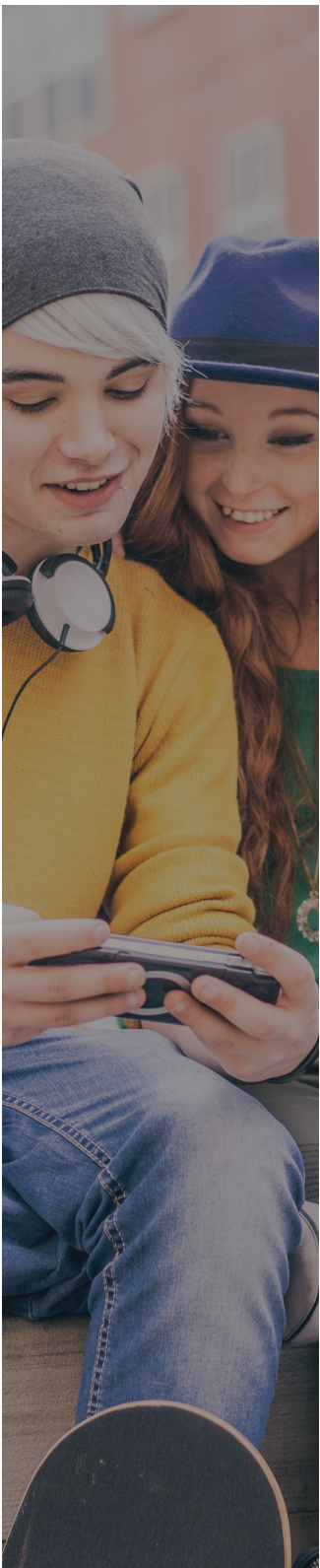
1. Tuetaan oppijan omien vahvuuksien löytämistä positiivisen pedagogiikan keinoin.
2. Harjoitellaan erilaisia työelämä taitoja vuorovaikutuksessa toisten kanssa.
3. Kehitetään oppijan itse- ja vertaisarvioinnin taitoja. Arvioidaan omaa toimintaa ja ryhmän työskentelyä.
4. Tutustutaan yhteiskunnan toimintaan vierailujen ja vierailijoiden avulla.
5. Vahvistetaan oppijan ymmärrystä talouden merkityksestä oman talouden ja yhteiskunnan näkökulmasta.
6. Osallistetaan oppijat ja annetaan heille vastuuta erilaisten tapahtumien järjestelyissä.
7. Yrittäjyyskasvatus huomioidaan osana monialaisia oppimiskokonaisuuksia.

Yrittäjyyden oppimisympäristöjen ja -menetelmien rakentaminen ja hyödyntäminen sekä uusien kumppanuuksien solmiminen

1. Oppijat osallistuvat oppimisen tavoitteiden asettamiseen ja toiminnan suunnitteluun sekä arviointiin.
2. Järjestetään opetusta myös yrityksissä, työpaikoilla tai vapaaehtoistoiminnassa.
3. Hyödynnetään toiminnallisia valmiita oppimisympäristöjä ja ohjelmakokonaisuuksia (esim. NY ohjelmat, Opinkirjo, 4H, Pikkuyrittäjät).
4. Opiskellaan ilmiö – tai projektioppimisen keinoin.
5. Monialaisia oppimiskokonaisuuksia, yhteisiä teemapäiviä ja projekteja kehitetään ja toteutetaan eri luokkien kesken sekä yhdessä yrittäjyyskasvatuksen kumppaneiden kanssa.
6. Tehdään yhteistyötä eri kouluasteiden välillä, järjestetään työpajoja ja vierailuja.
7. Harjoitellaan kansainvälistä yhteistyötä.

Yrittävän toimintakulttuurin rakentaminen

1. Kouluissa on määritelty mitä yrittäjyyskasvatus tarkoittaa toiminnassa ja miten sitä toteutetaan positiivisen pedagogiikan hengessä.

8. Perusopetus 7-9

Perusopetuksen yläluokilla jatketaan aktiivisesti yrittäjyys- ja työelämätaitojen kehittämistä. Oppijaa autetaan tunnistamaan missä hän on hyvä ja mitä hän haluaa oppia lisää. Oppijaa kannustetaan näkemään omat mahdollisuutensa ja rohkeasti kokeilemaan uusia asioita. Kouluyhteisö on määritellyt mitä yrittäjyyskasvatus käsitteenä tarkoittaa yhdessä oppijoiden ja koulun aikuisten kesken. Kouluihin on nimitetty yrittäjyyskasvatuksen vastuupettaja(t). Opettaja tai opettajat osallistuvat vuosittain yrittäjyyskasvatusta tukevaan täydennyskoulutukseen.

Yrittäjyyden tietojen ja taitojen kehittäminen:

1. Rohkaistaan oppijaa omia vahvuuksiaan käyttämällä omatoimisuuteen ja yritteliäisyyteen.
2. Tuetaan vuorovaikutustaitojen kehittymistä erilaisilla yrittäjyyttä ja työelämätaitoja toteuttavilla opiskelumenetelmillä, projekteilla ja koulun sisäisillä toiminnoilla sekä harjoitellaan työelämässä tarvittavia yhteistyötaitoja ja käyttäytymistä työyhteisöissä.
3. Yrittäjyyskasvatus on osa monialaisia oppimiskokonaisuuksia.

Yrittäjyyden oppimisympäristöjen ja -menetelmien rakentaminen ja hyödyntäminen sekä uusien kumppanuuksien solmiminen

1. Tehdään yhdessä koulusta yrittäjyyskasvatusta tukeva oppimisympäristö. Toteutetaan yrittäjyyskasvatusta oppiaineraajat ylittäen säännöllisesti ja tavoitteellisesti.
2. Hyödynnetään valmiita monipuolisia oppimisympäristöjä ja ohjelmakokonaisuuksia (esim. NY-ohjelmat, Opinkirjo, 4H).
3. Tehdään säännöllistä yhteistyötä työelämän kanssa.
4. Järjestetään tapahtumia joissa oppijat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.
5. Mahdollistetaan opettajien osallistuminen opetettiin.
6. Harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella, valtakunnan tasolla ja mahdollisuuksien mukaan kansainvälisesti.

Yrittävän toimintakulttuurin rakentaminen

1. Kouluyhteisö on määritellyt ja avannut yhdessä yrittäjyyden käsitteen ja mitä se tarkoittaa käytännön arjessa toteutettuna.
2. Koulun aikuiset vahvistavat oman esimerkin avulla tulevaisuuden työelämässä tarvittavien tietojen ja taitojen tärkeyttä.

9. Yrittävän kulttuurin rakentaminen Joensuun seudulle

Yrittävän toimintakulttuurin rakentaminen on jatkuva prosessi, joka vaatii eri tahojen osallistamista ja sitouttamista yhteisesti sovittuun päämäärään. Sitä rakentavat oppijat, vanhemmat ja koulut yhteistyössä työelämän ja yhteistyökumppaneiden kesken.

Kouluyhteisössä avataan mitä yrittävä kulttuuri tarkoittaa ja kuinka se näkyy toiminnassa. Yhdessä pohditaan miten olemassa olevia rakenteita ja toimintoja voidaan hyö-

dyntää uudella tavalla. Kyse ei siis ole pelkästään uuden keksimisestä vaan taustalla on ajattelutavan muutos. Yrittäjyyskasvatus toteutuu eri tavoin erilaisissa toimintaympäristöissä. Toiminnan tulee olla suunniteltua, tavoitteellista ja vuosisuunnitelmaan kirjattua ja sitä tulee arvioida säännöllisesti.

Yrittävään kulttuuriin kuuluu avoin viestintä. Tiedottaminen ja erityisesti tiedon jakaminen on organisoitua ja osana arjen käytänteitä.

Näin rakennamme yrittävää toimintakulttuuria:

OPPIJA

Olen aktiivinen ja
päämäärätietoinen

Siedän epäonnistumisen
kokemuksen ja otan siitä
opiksi

Harjoittelen toimimista
erilaisissa
vuorovaikutustilanteissa

Olen oma-aloitteinen ja
otan vastuun omasta
oppimisestani

OPETTAJA

Toimin yhteistyössä
kollegoiden kanssa

Olen mahdollistaja ja
annan oppijalle tilaa,
aikaa ja tukea

Teen yhteistyötä mm.
elinkeino - ja työelämän
kanssa

Annan mahdollisuuden
kokeilla ja epäonnistua

Olen kiinni hetkessä,
kokeilen rohkeasti uutta

REHTORI

Olen kävelevä esimerkki

Toimin sillanrakentajana työelämäyhteistyölle

Johtajana ymmärrän yrittäjyyskasvatuksen merkityksen ja varmistan sen toteutumisen

Mahdollistan, annan vastuuta, kannustan, tuen ja ohjaan

YRITTÄJÄ

Toimin esimerkkinä ja esikuvana

Toimin koulun yhteistyökumppanina ja työelämäkummina

Kannustan yrittäjämäiseen asenteeseen

Tarjoan toiminnallisen oppimisympäristön

HUOLTAJA

Tuen ja kannustan
yrittäjyyskasvatuksen
toteutumista

Olen tietoinen tarjottavasta
yrittäjyyskasvatuksesta ja mi-
ten sitä toteutetaan
käytännössä

OPETUKSEN JÄRJESTÄJÄ

Mahdollistamme ja
arvioimme tavoitteiden
toteutumisen

Vastaamme siitä, että
yrittäjyyskasvatus sisältyy
kunnan sekä kasvatus-
ja opetustoimen toimintaa
ohjaavin asiakirjoihin

10. Onnistumisen mittareita

Joensuun seutu

- Joensuun seudulle on perustettu YES-keskus tai muu toiminnasta vastaava taho

Opetuksen järjestäjä

- Yrittäjyyskasvatus on huomioitu kuntastrategiassa tai vastaavassa asiakirjassa.
- Yrittäjyyskasvatukseen on varattu resursseja
- Yrittäjyyskasvatus on huomioitu opetuksen järjestäjän huoltaja-, oppilas- ja henkilöstökyselyissä
- Yrittäjyyskasvatuksen toteutumista seurataan ja arvioidaan

Oppimisyhteisö (päiväkoti, koulu)

Yrittäjyyskasvatus toteutuu Yrittäjyyspolun

- Yrittäjyyden tietojen ja taitojen kehittämisen osalta
- Yrittäjyyden oppimisympäristöjen ja -menetelmien rakentamisen ja hyödyntämisen sekä uusien kumppanuuksien solmimisen osalta
- Yrittävän toimintakulttuurin rakentamisen osalta

Oppija

- Jokaisella oppijalla on vuosittainen kokemus yrittäjyyskasvatuksesta

Opettaja voi mitata yrittäjyyskasvatuksen kehittymistä Lappeenrannan teknillisen yliopiston Yrittäjyyskasvatuksen mittaristolla:

<https://developmentcentre.lut.fi./muut/mittaristo/>

11. Yrittäjyyskasvatuksen avainkäsitteet aakkosjärjestyksessä

Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset 2017

Koulutuksen yrittäjyyslinjausten (2017) tarkoituksena on suunnata, kehittää ja ohjata eri koulutusasteiden yrittäjyyden edistämisen ja yrittäjyyskasvatuksen toimenpiteitä. Linjaukset toimivat konkreettisenä toiminnan arvioinnin ja kehittämisen apuna oppilaitosjohdolle, henkilöstölle sekä muille yrittäjyyskasvatustoimijoille ja antavat vinkkejä ja suunnittelun tukea käytännön työhön.

<http://minedu.fi/yrittajyyslinjaukset>

Nuori yrittäjyys ry

Nuori Yrittäjyys ry (NY) on voittoa tavoittelematon yhdistys. Se tukee toiminnallaan yrittäjyyskasvatusta, jossa tavoitteena on saada nuoret tunnistamaan ja hyödyntämään omat kykynsä – tekemällä oppien. NY tarjoaa 7–25-vuotiaiden nuorten yrittäjyysasennetta, työelämätaitoja ja taloudenhallintaa tukevia ohjelmia, jotka toteutetaan kouluissa osana opetusta. Yhdistyksen rahoitus muodostuu pääosin säätiöiden ja yritysten tuesta.

<https://nuoriyrittajyys.fi/>

NY ohjelmat

NY ohjelmat tarjoavat työvälineitä työelämätaitojen, yritteliäisyyden ja taloudenhallinnan opetukseen. NY-ohjelmat tukevat ilmiöpohjaisuutta ja tekemällä oppimista. Ohjelmat kannustavat opittujen taitojen soveltamista koulussa ja vapaa-ajalla. Nuori Yrittäjyys ry tarjoaa kaikkiin ohjelmiin valmiin opintomateriaalin sekä tukea materiaalin käyttöönotossa. Ohjelmat ovat maksuttomia lukuunottamatta NY Vuosi yrittäjänä – ja NY Start Up -ohjelmia. Myös opettajien ohjelmakoulutus on maksutonta. NY kannustaa kouluja avaamaan ovensa ympäröivään yhteiskuntaan. NY-ohjelmat muodostavat NY Yrittäjyyskasvatuksen polku-kokonaisuuden, joka tarjoaa yhteistyömahdollisuuksia alaluokilta korkeasteelle.

<https://nuoriyrittajyys.fi/ohjelmat/>

Omaehtoinen yrittäjyys

Omaehtoinen yrittäjyys tarkoittaa yksilön omatoimisuuden ja aktiivisen vastuun ottamisen taitoja. Näiden taitojen tavoitteena on auttaa yksilöä oppimaan yritteliästä asennetta ja ajattelu- ja toimintatapaa, joiden avulla oppija osaa paremmin johtaa itseään, toimia vastuullisena ja aktiivisena kansalaisena. (Paula Kyrö, 1998)

Opetet

Opettajien työelämään tutustumisjakso
www.opetin.fi/wp-content/uploads/2013/11/opetetohjeisto.pdf

Opinkirjo

Opettajien työelämään tutustumisjakso
www.opinkirjo.fi/fi/opinkirjo

Pikkuyrittäjät

Pikkuyrittäjät-ohjelma on alakouluille suunnattu 18 tunnin maksuton opinto-ohjelma, jossa lapset tutustuvat yrittäjyyteen ja perustavat 2-4 hengen ryhmissä oman Pikkuyrityksensä. Ohjelma koostuu kahden oppitunnin mittaisista kokonaisuuksista, joilla kullakin on oma teemansa. Ohjelman toiseksi viimeisellä kerralla Pikkuyrittäjät pääsevät esittelemään omia yrityksiään ja myymään itse tekemiään tuotteita oikeille asiakkaille oikealla rahalla.

www.pikkuyrittajat.fi/esittely

Positiivinen pedagogiikka

Positiivinen pedagogiikka on pedagoginen suuntaus, joka pohjautuu positiivisen psykologian viitekehykseen. Työskentelyssä kasvattaja tarjoaa ympäristön, työkalut ja läsnäolon joiden avulla lapsi oppii vahvistamaan omaa hyvinvointiaan. Opetuksen keskiössä on luontevahvuuksien ja myönteisten tunteiden tunnistaminen ja hyödyntäminen. Opetusta voidaan soveltaa kaikkeen oppilaitoksessa tapahtuvaan kasvatustyöhön. Harjoitteita voidaan tehdä myös kotona, jolloin positiivinen pedagogiikka tukee perheen myönteistä tunneilmapiiriä.

Sisäinen yrittäjyys

Sisäinen yrittäjyys tarkoittaa ryhmän yhteisöllisen ajattelun ja yhdessä tekemisen taitoja.

Sisäisen yrittäjyyden osaamisen tavoitteena on lisätä oppijoiden yhdessä ajattelemisen, tekemisen ja oppimisen taitoja. Näiden kykyjen avulla opitaan työskentelemään yritteliäästi ja vastuullisesti yhdessä toisten kanssa yhteisten tavoitteiden aikaansaamiseksi. (Paula Kyrö, 1998)

TAT

Taloudellinen tiedostustoimisto tarjoaa tietoa ja kokemuksia taloudesta, työelämästä ja yrittäjyydestä.

www.tat.fi/

Ulkoinen yrittäjyys

Ulkoinen yrittäjyys tarkoittaa yrityksen liiketoiminta- ja johtamisosaamista. Ulkoisen yrittäjyyden kykyjen tavoitteena on antaa oppijalle tietoa ja taitoja yrityksen perustamiseen, johtamiseen ja omistamiseen liittyen. Nämä tiedot ja taidot auttavat oppijaa ymmärtämään yrittäjyyttä ammattina sekä mahdollisuutena toteuttaa omia intohimoja ja osaamista.

(Paula Kyrö, 1998)

YES -keskus

YES on Suomen merkittävin yrittäjyyskasvatuksen asiantuntijaverkosto, joka edistää yrittäjyyskasvatuksen toteutumista koulutamalla opettajia, kehittämällä koulutusta, rakentamalla koulu-yritysyhteistyötä ja tarjoamalla materiaaleja opetukseen.

www.yesverkosto.fi/

Yrittäjyyden menetelmät

Menetelmät, joilla opitaan yrittäjyyttä, yrittäjämäistä toimintatapaa sekä yrittäjänä toimimista.

Yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristöt

Yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristöllä tarkoitetaan yksittäistä oppiainetta laajempaa kokonaisuutta, jossa oppija suorittaa opintoja yrittäjyyskasvatuksen tavoitteiden mukaisesti. Opetusministeriön Yrittäjyyskasvatuksen suuntaviivat -julkaisussa oppimisympäristö määritellään seuraavasti: "Yrittäjyyskasvatuksen oppimisympäristössä annetaan vastuuta oppijalle, kannustetaan tekemään itse, ohjataan oppijaa havaitsemaan mahdollisuuksia ja tuetaan niihin tarttumista, vahvistetaan oivaltavaa ja keksivää oppimista, tuetaan luottamusta omiin kykyihin, suodaan mahdollisuuksia riskien ottamiseen sekä ohjataan tavoitteelliseen työskentelyyn toisten kanssa."

Yrittäjyys 4H

Yritys, jonka 13–28 -vuotiaat nuoret voivat perustaa. Oma 4H-yritys antaa nuorelle mahdollisuuden kokeilla yrittäjyyttä turvallisesti ja ohjatusti. 4H-yritys on keino tienata rahaa, mutta elinkeinosta ei ole kysymys. Yritys on harrastustoimintaa, ja siinä edetään aina omaan tahtiin. Oma 4H-yritys on hyvä tapa selvittää, olisiko yrittäjyys oma juttu!

www.4h.fi/toita/perusta-oma-yritys/

Lähteet

Yrittäjyyskasvatuksen työkirja. Opettajille, rehtoreille ja työelämän yhteistyökumppaneille. 2017. Valtakunnallinen YES ry.

<http://www.yesverkosto.fi/> (1.12.2017)

POKAT 2021. Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma 2018–2021. Luonnos 21.8.2017. Maakuntaliitto.

Kasvatuksen- ja koulutuksen toimintaohjelma

Joensuun seudun opetussuunnitelma. 2016–2017.

Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset 2017. OKM. <http://minedu.fi/yrittajyyslinjaukset> (1.12.2017)

Villinikkarit Oy

Yritteliäs ja hyvinvoiva Varsinais-Suomi.

Yrittäjyyskasvatuksen strategia 2020.

Koskinen, Sirpa. 2015. Yrittäjyyskasvatuksen pedagogiikka vaativassa erityisopetuksessa. Itsesäätelytaitojen kehittäminen ja tulevaisuusorientaation vahvistaminen yrittäjyyskasvatuksen pedagogiikan keinoin. Akateeminen väitöskirja, Tampereen Yliopisto. 2015.

Yrittäjyyskasvatuksen mittaristo. Mittaamalla kehityt. <http://minedu.fi/yrittajyyslinjaukset> (1.12.2017)

Kontiainen, Maaria. Nuorten Pohjois-Karjala. Analyysi tutkimuskysymysten vastauksista. 2017.

Nuoret tekevät tulevaisuuden. Pohjois-Pohjanmaan yrittäjyyskasvatuksen strategia ja toimintaohjelma 2016–2020.